

У гады Вялікай Айчыннай вайны сотні журналістаў Беларускай гераніа змагаліся ў рэдах Савецкай Арміі і ў партызанскіх атрадах, які самарэдавалі барачы ў падполлі на акупіраванай гітлераўскай тэрыторыі. Многія з іх загінулі на баівым пасту ў смаротных бітвах з ворагам.

ПАМ'ЯЦІ ЗАГІНУУШЫХ ЖУРНАЛІСТАЎ

супрацоўнікаў Лепельскай раённай газеты І. В. Чарніўскага і С. Р. Бараноўскага, супрацоўнікаў газеты «Савецкая Беларусь» Л. Ш. Нехамкіна, «Звезда Юности» — А. П. Малевіча, клявішніцкай раёнавай газеты «Коммуна» — А. А. Гардзіевіча, Шумілінскай раёнавай А. М. Манькова, удзельнікаў выдання падпольнага «Звезда» М. П. Воранава і М. М. Воранава.

На мітынгу выступілі журналісты В. Е. Самуцін, Р. М. Сяргеева, Б. Р. Зельцэр, Д. П. Малевіч і А. Л. Матусевіч.

Мітынг аб'яўляецца закрытым. Да мемарыяльнай дошкі ўскладваюцца букеты жывых кветак.

БЕЛТА.

Дзітвары і Мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 39 (193)
19 мая 1967 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

ВЫСОКАЕ ПРЫЗВАННЕ

У панядзелак, 22 мая, у Маскве пачынае сваю работу IV з'езд савецкіх пісьменнікаў.

З'езд, які супаў у часе з прыездам слаўнага п'ятдзясяцігоддзя Кастрычніка, падвыдзена развіцця шматнацыянальнай савецкай літаратуры за апошні час, раздзіліць тую новыя з'явы і працы, якія адбываюцца ў ёй, вызначыць далейшы шлях развіцця літаратуры сацыялістычнага рэалізму.

Стала ўжо добрай традыцыяй з'яўтацца ў такіх дні да Горкага, да таго, першага, горкаўскага, гістарычнага з'езду, на якім прагучалі словы: «Мы выступаем як судзіць свету, асуджанага на п'ягібель. І як людзі, якія сцярджаюць сапраўднаму гуманізму — рэвалюцыйнаму пралетарыату, — гуманізму сілы, закліканай гісторыяй вызваліць увесь свет працоўных ад зайдзрасці, прагнасці, пошласці, глупства — ад усіх агіднасцей, якія на працягу вякоў скажалі людзей працы...»

Гэтыя словы могуць быць пастаўлены аніграмма да гісторыі савецкай літаратуры, якая мае сёння за сваім плячым п'ятдзясяцігадовы шлях, да гісторыі літаратуры новага свету, новых вялікіх ідэалаў, новага, сапраўднага гуманізму. Гэтыя словы яшчэ раз напамінаюць сёння майстрам пара аб іх вялікай адказнасці — перад чалавекам, грамадствам, гісторыяй, — аб іх вялікай місіі ў пераўтварэнні жыцця на новых сацыяльных і маральных асновах.

Савецкія пісьменнікі добра памятаюць горкаўскія запаведы. Яны ясна ўсведамляюць, якую ролю закліканы адыграць у той вялікай справе, за якую змагаўся Камуністычны партыя, — у справе стварэння новага грамадства, у выхаванні новага чалавека. Быць вернымі памочнікамі партыі, адана служыць народу — імяна ў гэтым бацьца нашы пісьменнікі сваё высокае прызвание, сэнс сваёй творчасці.

Моцна сваёй партыйнасцю, сваёй непарыўнай сувяззю з народам, зусім новай на сваім духу, шматнацыянальнай савецкай літаратура з'яўляецца светлым маяком для літаратуры сусветнай, прарысай крыніцай натхнення для прагрэсіўных мастакоў свету. І гэты таксама з горадска ўсведамляюць савецкія пісьменнікі, усведамляюць сваё вялікае прызначэнне — быць у авангардзе сусветнага перадавога мастацтва, у авангардзе яго барацьбы за светлыя ідэалы чалавецтва.

Нельга сёння не прыгадаць першы пісьменнікі з'езд і яшчэ ў адной сувязі. На ім было абвешчана вуснамі вялікага М. Горкага, што «рознапалённая, разнамоўная літаратура ўсіх нашых рэспублік выступае як адзінае цэлае», што нашу літаратуру трэба разглядаць як літаратуру шматнацыянальную.

Сёння мы бачым, якімі прарочымі былі спадзяванні Горкага, як апраўдаліся яго надзеі на росквіт літаратуры народаў СССР, які добры плён дае іх узаемазблжэнне і ўзаемаапрацоўніцтва.

Гэта добра вядома, у прыватнасці, на прыкладзе нашай беларускай літаратуры.

Чарговы пісьменніцкі форум літаратуры Беларусі сустракаюць сур'ёзнымі поспехамі, значнымі здабыткамі. Аб гэтым сведчыць той факт, што шмат якія творы нашай прозы атрымалі ў апошні час шырокую вядомасць у рэспубліцы і за яе межамі. Аб гэтым сведчыць той факт, што адну пазіцыю за другой заваёўвае наша паэзія. Аб гэтым сведчыць той факт, што растуць тыражы кніг. Аб гэтым сведчыць той факт, што кнігі беларускіх пісьменнікаў усё часцей перакладаюцца на мовы розных краін свету.

Расце аўтарытэт нашай літаратуры, узрастае яе грамадскі рэзананс.

Сведчаннем сталасці нашай літаратуры, яе жыццяздзейнасці з'яўляецца надзвычайны прыліў маладых сіл, новых талентаў. Вось адзін толькі факт: за апошнія паўтара года ў рэспубліцы выйшла каля дзесяці першых зборнікаў паэзіі — факт, які гаворыць сам за сябе.

Але справа, вядома, не толькі і не столькі ў колькасціх паказчыках. Справа ў тым, што наша нацыянальная літаратура вырастае за апошні час ясна, унутрана, пастале і ідэяна і эстэтычна. Яна усё смялей асвойвае новыя тэмы, новыя жыццёвыя пласты і з'явы, усё глыбей раскрывае ўнутраны свет чалавека, усё шырэй глядзіць на свет. Усё больш характэрнай становіцца для яе атмасфера ідэяна-мастацкай пошукаў, творчага неспакою. І тут у адным страі ідуць старэйшыя майстры слова і іх маладзейшыя таварышы па перу.

Нацяжка вызначыць і тую галоўную ўмову, з якой звязаны духоўнае абнаўленне нашай літаратуры ў апошні час, пашырэнне яе ідэяна-тэматычнага дыяпазона, яе мастацка-эстэтычны рост. Гэтая ўмова — глыбокае ўсведамленне пісьменнікамі свайго грамадзянскага абавязку, свайго высокага прызначэння — быць вернымі сынамі народа, актыўна змагацца за яго справу, ствараць творы, вартыя нашага геранічнага часу.

Кандрат Крапіва, адкрываючы V з'езд пісьменнікаў Беларусі, які адбыўся ў маі мінулага года, гаварыў:

«Партыя чкае ад творчых работнікаў новых значных твораў, якія б захапілі глыбіню і праўдзінасцю адлюстравання жыцця, актыўна дапамагалі б фарміраванню духоўнага аблічча будаўніка камунізму».

І мы прыймаем гэтыя ўзвонаны партыі як наш часовы пісьменніцкі абавязак. Сярод савецкіх пісьменнікаў не знаходзіцца, напэва, ніводнага, які не лічыў бы, што служэнне народу не з'яўляецца яго кроўнай справай».

Так, з высокім усведамленнем свайго абавязку і сваёй адказнасці перад партыяй і народам сустракаюць свой чарговы з'езд савецкія пісьменнікі. І ў гэтым усведамленні — зарука іх творчай актыўнасці, гарантыя новых поспехаў шматнацыянальнай савецкай літаратуры, літаратуры сацыялістычнага рэалізму.

ЖМЕНЯ СВАШЧЭННАЙ ЗЯМЛІ

У Каневе, дзе пахавана вялікі кабзар украінскага народа Вялікі Шаўчэра, знаходзіцца і магіла выдатнага савецкага пісьменніка Аркадыя Гайдара, які загінуў пад Каневам у 1941 годзе.

Надаўна належаў пісьнеры запарсілі да сябе ў гасці беларускага пісьменніка Рыгора Няха, які глеваў у гэтых месцах на партызанскім атрадзе імя Шаўчэра. Госьць прывёз бібліятэчку-музею А. Гайдара падару-

нан Саюза пісьменнікаў БССР — бібліятэчку кніг беларускіх пісьменнікаў. У адказ камуністкі пісьнеры перадалі імяню зямлі з магілы Гайдара і папрасілі пачаць лепшую пісьнерскую дружную Мінска.

Сваёчасная зямля ўрачыста ўручана пісьнерскай дружнае школы №43 г. Мінска, якая носіць імя выдатнага пісьменніка, камуніста і воіна.

ВІНШУЕМ З УЗНАГОДАЙ!

За заслугі ў развіцці савецкага музычнага мастацтва і ў сувязі з шасцідзясяцігоддзем з дня нараджэння Прэзідыуму Вярхоўнага Савета БССР ўзнагародзіў народнага артыста Беларускай ССР, галоўнага дырыжора Дзяржаўнага народнага аркестра Беларускай ССР, прафесара Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі

Жыноўца Іосіфа Іосіфавіча і народнага артыста Беларускай ССР, канцэртмайстра Дзяржаўнага аркестра Леніна акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР Талачова Сямёна Львовіча Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Ад'язджаючы на Чацверты Усесаюзны...

Напярэдадні ад'езду ў Маскву, на IV Усесаюзны з'езд, дэлегатаў Беларускай пісьменніцкай арганізацыі рэдакцыя «Літаратуры і мастацтва» папрасіла некаторых з іх падзяліцца з чытачамі газеты думкамі і спадзяваннямі, з якімі яны едуць на форум пісьменнікаў, расказаць пра тое, чым азнаменаваўся для нашай літаратуры і для іх саміх перыяд паміж пісьменніцкімі з'ездамі.

Ніжэй друкуем іх адказы.

Пятрусь БРОўКА:

— IV з'езд пісьменнікаў Савецкага Саюза збіраецца ў час, калі наша савецкая літаратура дасягнула значных поспехаў. І сапраўды, хоць у нас наперадзе шмат многа задач, скажам пра росквіт нашай шматнацыянальнай літаратуры зусім не лішне, бо гэта праўда.

Успамінаючы і з'езд і яго маладыя дэлегаты, сярод якіх быў і я. Шмат хто з іх сталі сёння сапраўднымі майстрамі-мастакамі. І калі да гэтага знаёмліўся мы між сабою, дык сёння ўжо незразумілы браты і сябры.

А наша маладая сёння? Яна прыходзіць да з'езду, можа смела сказаць, і больш падрыхтаваная і пераважна з большымі дасягненнямі, чым у свой час мы.

Адным словам, мы збіраемся на сваё ўсесаюзнае сустрэчы творца моцнай і дружнай сям'ёй. Нам ёсць аб чым пагаварыць і пра што падумаць.

Многа за час паміж III і IV з'ездамі выйшла кніг — і добрых, і цікавых. Рэды і я, што паміж кніг маіх сяброў з'явіліся і два мае зборнікі паэзіі: «А дні ідуць...» і «Трубі, мой бор!» Радзесна, што і я ў творчым страі павіс са старымі і маладымі. Не хочацца адставаць.

Сённяшні час адказны. Савецкая краіна і яе літаратура на перадавой лініі барацьбы за чалавечасце. Нам трэба прывесці тэк, каб змажылі выбухі вайны і не ўзнікалі новыя, каб свабоды і мір усё больш пашыраліся па свеце...

Янка БРЫЛЬ:

— З усіх з'ездаў за племнуа, на якіх мне дазваляў павяваць, — дома, у Маскве, у некаторых сталых братах рэспублік, — запаміналася, перш за ўсё, тое адчуванне, з якім я вяртаўся да свайго выхаднага пункта — рабочага стала. Трэба працаваць! Трэба спынацца рабіць як найлепш, як найбольш. Думаючы, вядома, не пра паспешлівасць, а пра той час, які свабодзе — мёртва, нязвольна і абякавала лічыць нашы

больш. Думаючы, вядома, не пра паспешлівасць, а пра той час, які свабодзе — мёртва, нязвольна і абякавала лічыць нашы

Кастусь КІРЭНКА:

— Калі я знаёмлюся з чалавекам, то з першым напружэннем гляджу на яго рукі. Рукі чалавека гавораць аб яго дзеі і яго звычках, аб яго жыццёвых і працоўных гадах, аб тым, што ён любіць. Рукі рабочыя і каласнікі, інжынера і мастака, мастыкіна і жывёлавода, вучонага і машыніста... Колькі прафесій і жыццёвых парог, але аднакі шчыра і любімай людской працы заўсёды сведчыць на чалавечых руках...

Я бачыў на фронце сувязіста, які пад агнём ворага ішоў на лінію, шукаючы пачкоўжэнне. Вогненны мілет баёвай сувязіста на голым, як бубен, узгорку. Сувязіста не меў пачкоўжэння ліпакі і стараўся рукамі выграбці для свайго маленкаўскага ямчыку. З пачкоўжэння пачкоўжэнца хміста

гаспадары, матэрыялы пра слаўныя землякі — ураджэнцаў той ці іншай вобласці, замалеўні і нататкі пра мастацкія калектывы, цікавыя звесткі з гісторыі. Літаратура-мастацкія старонкі «абласных» нумароў часопіса аказалі творы пісьменнікаў-землякоў, а таксама творы маладых мясцовых аўтараў.

Выступіўшы на сходзе таварышнікі гаварылі і пра іншыя цікавыя пачынальніцы часопіса ў юбілейным годзе, адзначалі знаходкі і ўданыя звесткі і варыянтныя публікацыі.

Разам з тым на сходзе было выказана і вялікае крытычных заўваг — як па змесце, так па мастацкаму афармленню і паліграфічнаму выкананню часопіса.

Найбольш крытычных заўваг вынікала з публіцыстыкі. Галоўны недахоп публіцыстычных матэрыялаў, што друкуюцца на старонках «Беларусі», — няўвага да значна важных праблем нашага часу, да нашага сучаснасці, да яго ўнутранага свету, інфармацыйнасці, інфармацыйнасці, суверызнасці. Слабы ўдзел у публіцыстычным раздзеле часопіса прымаюць пісьменнікі — за паўгода выступіла літаратурна некалькі паэтаў і празаікаў, ды і гэтыя выступленні зроблены не заўсёды на належным узроўні.

У сувязі з гэтым на сходзе ўзнікла гаворка аб валантэрскім публіцыстычным выступленні пісьменнікаў па надзённых пытаннях унутранага і міжнароднага жыцця нашай краіны ішла на сходзе гаворка і аб дакументаль-

Аляксей КУЛАКОўСКІ:

— Пра што, перш за ўсё, думаецца перад з'ездамі? Якія заданыя, праблемы ўнікаюць для сябе сабе і на сённяшні і на заўтрашні дзень? Вядома, аб чым ні думаць, куды ні кіравацца ў сваё разважанне, а ўсё роўна прыходзіць да аднаго, — да творчасці, і да ўласнай творчай працы таксама.

Тут, напэва, у кожнага ёсць свае сумненні, свае ясна і не вельмі ясна перспектывы. Яны хочацца спадзявацца, што не

ЧАСОПІС У ЮБІЛЕЙНЫМ ГОДЗЕ

ПАРТЫЙНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ АБМАРКОВАЕ РАБОТУ КАМУНІСТАЎ ЧАСОПІСА «БЕЛАРУСЬ»

16 мая адбыўся адкрыты сход партыйнай арганізацыі Саюза пісьменнікаў БССР. Ён абмеркаваў работу камуністаў часопіса «Беларусь» у перыяд падрыхтоўкі да 50-годдзя Вялікага Кастрычніка.

Абмеркаванне работы пісьменнікаў — камуністаў, якія працуюць у часопісе, выйшла ў гаворку аб тым, як рэдакцыйныя калектывы выконвае паставу Цэнтральнага Камітэта КПСС аб падрыхтоўцы да юбілею Савецкай дзяржавы, як «Беларусь» асвятляе на сваіх старонках працоўныя поспехі рэспублікі ў юбілейным годзе, дасягненні нашага народа ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве.

На сходзе адзначалася, што рэдакцыйны калектыв часопіса «Беларусь» актыўна ўключыўся ў падрыхтоўку да слаўнага юбілею. Загадаў быў складзены план работы, у якім былі прадугледжаны ўсе важныя тэмы, што павінны з'явіцца ў сваё месца на старонках «Беларусі».

За апошні час у часопісе з'явілася некалькі новых і раздзелаў. Так, пачынаючы з лістападаўскага нумара часопіса за мінулы год, на старонках палубляцца

кроў, а сувязіст усё рабіў сваю справу. Лінія сувязі была адноўлена! Колькі б ні мінула часу, а рукі этажа сувязіста скажучы кожнаму чалавеку пра яго мужнасць...

На жаль, мне давялося сустрэць дэлега літаратуры, які даволі часта, мірна і надзірава, любіць апавядаць пра свае пакуты ў бальскіх лясах, дзе ён, маўляў, быў простым лесарубам. А рукі яго, выпячаныя і белыя, пралыхнылі і мяккія, гавораць аб іншым. Не, гэты чалавек не мог быць лесарубам. Хітэй за ўсё ён быў якім-небудзь пісарчыком. І ўсе яго паводзіны, яго выступленні і арыкулі, яго аказанні і абліччыя і не мог настая таго ўспрымання інакш, як нешта крывадушнае, няшчырае, фальшывае, нячэснае...

Можа і надобна, што сёння ўспомніць гэты чалавек. Але можага ўспамінаюцца перад аднавай баросай...

Чацверты Усесаюзны з'езд савецкіх пісьменнікаў... Вядома, на яго збіраюцца людзі, якія частымі і часнымі рукамі робяць вялікую культурную справу свайго народа. Якіхца, каб на з'езде ішла чэсна, без культурных падваўвання, размова аб літаратуры і яе сэрцы, аб пісьменніках і іх працы...

Хочацца, каб ні адзін з нас не забываў, у якіх вялікіх гістарычных дні мы збіраемся на свой з'езд. Гэта дні слаўнага п'ятдзясята года Савецкай ўлады, юбілейнага года Кастрычніка. Ленінскім Кастрычнікам мы народзіліся і выхаваны, Ленінскім Кастрычнікам адсталі ў вайну і з навапення ў пачаткі перамогі і будзем працягваць у сваіх сэрцах. Хочацца, каб усё дэлегаты пра гэта ні на хвіліну не забывалі. Тады само сабою абавязна ўсё дробязе, наноснае, значнае і незначнае, што часам нас раздзяляе і прымае. А застанецца і смела навадзе нас наперад толькі чыстае і светлае, злівае і высокае, — усё, дзеяча і вярта жыць і працаваць, працаваць і працаваць, каб сваімі творамі дасягнуць веліч жыцця, геранічны паступ народна.

Веру, што так яго і будзе. Веру, што сёлетні з'езд пісьменнікаў СССР назабыць застанецца ў нашай памяці, як змястоўны, таварыскі, натхненны і натхняючы.

Быць актыўным баіцом камуністычнай савецкай літаратуры — у гэтым бачу свайго гонарны абавязак і як пісьменнік і як дэлегат з'езду.

Веру, што так яго і будзе. Веру, што сёлетні з'езд пісьменнікаў СССР назабыць застанецца ў нашай памяці, як змястоўны, таварыскі, натхненны і натхняючы.

Быць актыўным баіцом камуністычнай савецкай літаратуры — у гэтым бачу свайго гонарны абавязак і як пісьменнік і як дэлегат з'езду.

Аляксей КУЛАКОўСКІ:

— Пра што, перш за ўсё, думаецца перад з'ездамі? Якія заданыя, праблемы ўнікаюць для сябе сабе і на сённяшні і на заўтрашні дзень? Вядома, аб чым ні думаць, куды ні кіравацца ў сваё разважанне, а ўсё роўна прыходзіць да аднаго, — да творчасці, і да ўласнай творчай працы таксама.

Тут, напэва, у кожнага ёсць свае сумненні, свае ясна і не вельмі ясна перспектывы. Яны хочацца спадзявацца, што не

МІНСК РЫХТУЕЦА...

Мінск рыхтуецца адзначыць сваё 900-годдзе. У мастакоў гарачая праца. На гэтым здымку вы бачыце мастакоў А. Мішчанку і Д. Брумера (у цэнтры) за падрыхтоўкай аднаго з элементаў пано, якое ўпрыгожыць Цэнтральную плошчу сталіцы.

Фота Ул. КУКА.

